

# INUIT ATAQATIGIIT

## Inatsisartuni



UKA2019/Imm. 45

22. Maj 2020

Aqqaluaq B. Egede

**Kalaallit Nunaanni tamat oqartussaanerata innuttaasunillu peqataatitsinerup killiffia naammaginatsumik inissisimanersoq pillugu apequteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.**

(Inuit Ataqatigiit Inatsisartuni)

Oqartussaaqataatitsineq illua-tungeriinnut pisuussutaavoq. Demokrati nalitooq naalackersuinikkut timalissallugu ajornaatsuinnaangilaq. Peqataatitsinissaq pingaartinngikkaani qanoq ililluni oqartussaaqataatitsisoqassagami? Oqartussaaqataaneq tamanut misigitinniraanni siuttutut nukittuujusariaqarpoq.

Oqartussaaqataatitsiniaraanni imaangilaq amerlanerussutillit aalajangiinerinnaasigut oqartussaaqataaneq isumannaarneqartartoq. Assersuutigilara; amerlanerussuteqarneq sakkugalugu "nannut pingasut, puisillu marluk aalajangiitissinnaangilagut unnugu suna nererusunneraat aperalugit taasitillugillu". Nalunangereerpormi amerlanerussuteqartut qanoq aalajangiissasut. Imaangilaq amerlanerussuteqarneq oqartussaaqataatitsinerup ilisarnaatigigaa, ilisarnaatigaami isummatigut inissaqartitseqatigiinneq.

Oqartussaaqataatitsineq peqataatitsinerlu kigaalaqutitut misinnarsinnaavoq, kisianni, eqqortumik aalajangiinissamat sakkoq pitsaasuuvoq. Diktaturitut peqataatitsinani naalackersuinerup allaanerussutigaa sukkaannaq aalajangersaalluni isumassarsiorfeqarani kukkusumik aalajangersaanissaq ilisarnaataakkajummat. Suleqatigiinneq isummersoqatigiinneq isummatigut nukittorsaqatigiinnerupput, ersiginagit atorluarniartigit, aamma nunatsinni naalackersuinnikkut.

Nunatta avataanut politikki nunatta ajorsarfigerujussuarpaa. Naalackersuinnikkut sulinermi inuiaqatigiit peqataatinneqannginnerat, nunatsinni innuttaasutut naleqanngitsutut ilisimasaqartariaqanngitsutullu Naalackersuisunit misigisimatinneqarpugut oqalliffinni tamani inuit ersersippaat. Nunatsinni ilisimasariaqakkavut aatsaat nunatta avataani tusagassiorfiit saqqummiussaqaarnerisigut paasisaqartarpugut. Isertuussinnersuup navianaqisup Naalackersuisuniit unitsinneqarnissaa Inuit Ataqatigiinniit kaammattuutigarpur.

# INUIT ATAQATIGIIT

## Inatsisartuni



Utoqqaat illersuisuat, meeqqat illersuisuat aamma innarluutillit illersuisuat, tamarmik suliassa qarfiupput oqartussaaqatigiilluni naalakkersuinermut annertusaaqataallutik sunniute qarfiusut. Imaattariaqanngilaq inuiaqatigiinni illersorneqartariaqartut sinnissorteqarfii sipaarniarfiginiarlugit sammisaminnut nukeerutsinneqassasut. Aningaasanik sipaarniarneq illersuisoqarfiit inuit pineqartut pisinnaatitaaffiinik illersuillutik sulinissaminnut sanngiillisaatigisussaavaat. Nunatsinni, utoqqartatsinnut, innarluutilittatsinnut aamma meerartatsinnut illersorteqarnerput assut siuarsaataasoq sipaarniarfigineqartariaqanngilaq. Inuit Ataqatigiinniit inassutigingilarput inuit ikorfartortariaqartut pisariaqartitsisullu sipaarniarfigalugit suliassa qarfinni allani ukiumut 100 mio. kr.-nit angullugit allaffissornermik qaffaasarnerit suli ingerlammata.

Nualluussuaq Corona pillugu inuiaat oqartussaaqataanerat, naalakkersuinikkut aalajangersakkanut malinnaanerata, malinnaanissaminnullu pisinnaatitaaffeqarnerat isumannaarneqarpoq. Naalakkersuisut Siulittaasuat Inuit Ataqatigiit sinnerlugit qujavunga, suliassami imaannaanngitsumi aamma suli ilungersunartoqarumaartumi innuttaasut malinnaatinneqarnissaat qulakkeerassiuk. Takuarput inuiaqatigiit malinnaatinneqaramik naalakkersuinikkut piumasanut, anguniakkanut suleqataanissaminnut qanoq piumassuseqartiginersut. Takuarput nunatsinni inuit akornanni paaseqatigiinneq, suleqatigiinneq, aamma naalakkersuinikkut piumasaqaatinut inuppasuit piviusunngortitseqatigiittugut, tamatta iluaqutigisatsinnik.

Naalakkersuinikkut assortuussutaasut peerlugit isumaqatigiissutigisavut ingerlannissaat qanoq pingaaruteqartigisoq tassuuna takuarput. Nualluussuup tunuluunnaveersaartinnerani inuiaat naalakkersueqataanerat malugaarput. Inuiaat suleqataanerat kivitseqatigiinnerat, pitsaasumillu angusaqarnerat malugaarput. Suleqatigiippugut immitsinnut illersorluta iluatsittumillu maannamut angusaqarluta.

Takuarput inuiaqatigiit ammasumik naalakkersuineq, peqataatitsineq pissutsinillu malinnaatitsineq qanoq pisariaqartitsigineraat. Inuit Ataqatigiinnit malugaarput Naalakkersuisut Siulittaasuata ammasumik ingerlatsinera innuttaasorpassuit iluarigaat. Suleriaaseq ammasumik ingerlataq naalakkersuinikkut sulianut tamanut atuutsinneqarniarli. Inuiaqatigiit nukerujussuarput maanna atorneqanngitsoq ammaanngarniarli. Innuttaasut naalakkersueqataanerat, siursaaqataanerat isummatigullu eqeersaaqataasarnerat oqartussaaqataanerallu uterteqqinniartigit. Immitsinnut mattunnata immitsinnut periarfissinniarta.

# INUIT ATAQATIGIIT

## Inatsisartuni



Inatsisartut inatsisissaannik suliaqalernermi Naalakkersuisut tusarniaasarneri pillugit nalilersugassaqarpugut. Tusarniaaneq isumaqassanngimmat tusarniaaffigisat isumai tusaaginnariarlugit ilaatinneqartanngippata. Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut ukiuni arlalinni oqallisigisarput, tassalu tusarniaasarnerup nutarteriffiqeqarnissaa pisariaqartoq.

Naalakkersuinikkut suliat annertuut pillugit, mittarfissat pillugit, Uran pillugu, USA pillugu, 2.5 mia.kr.-inik inuiaqatigiit attartornissaat pillugu, sakkutooqarfiliortoqassanersoq sakkutooqarfiliortoqassannginnersoq pillugu, aalisarneq pillugu inatsisissaq pillugu il.il. Ammasumik ingerlasoqarnissaa pisariaqartipparput. Paasissutissanik ilisimasaqatigiinnisarput pisariaqartipparput. Suleqatigiinnisarput ujartorparput ataatsimoorutta peqatigiilluta angusassarput pitsaasooqqunermik. Ajortisaarinerunngilaq aamma ajortussarsiornerunngilaq. Inuit Ataqatigiit soqutigisarput tassaavoq, massakkut Naalakkersuisuvut nunarput sinnerlugu pitsaanerpaamik ingerlassasut. Ajortumimmi angusaqartoqassappat inuiaqatigiit "akilissammassuk".

Naalakkersuisut akissuteqaateqaatiminni oqariartuutigaat ullumikkut suna tamarmi oqartussaaqataatsilluni ingerlasoq aamma tamat oqartussaaqataanerat tamakkiisumik tunngavigineqartoq, amerlanerussuteqarnerli tassaasoq oqartussaaqataanermik matussusiisoq. Inuit Ataqatigiit Naalakkersuisut akissuteqaataat, tasanilu oqariartuutaasa ilaat isumaqatigaagut, aammali isumaqatiginngisaqarpugut. Paaseqatigiinnisarput siunertaraarput. Siunertarinngilarput avissaartuunnisarput. Kissaatigaarput Naalakkersuisut paaseqatigiinnissamik siunertaqassasut. Tamatta isummavut immikkut illersuinnarlugit paaseqatigiiffeqarnata naalakkersuinikkut ingerlatsissagutta inuiaqatigiinnut nukittoqqutaanngilaq.

Inuit Ataqatigiit ikioqataanissatsinnik anersaaqarpugut. Suleqataanissatsinnik neqeroorpugut. Naalakkersuinikkut siuttuusut illua-tungiliuttullu qaninnerullutik suleqatigiiffeqarnissaannik ujartuivugut. Neriulluta nunatta inuisalu suleqatigiinnerulernissaat aamma naalakkersuinikkut Inatsisartoqarnikkullu paaseqatigiiffiussasoq. Oqaloqataarusuppugut Naalakkersuisut Siulittaasuata siuttutut tunuliaqutaqarnissaa pilersikkumallutigu. Naalakkersuisooqatigiit suleqataasalu inuiaqatigiinnut pitsaanerpaamik angusaqarnissaat angorusupparput. Illua-tungiliuttuusugut aamma akisussaaqataalluta sulianut piginneqataallutalu isummatigut katersuuffeqarnissarput siunertaraarput. Nunatta siuttui ataatsimut ingerlasut, inuiaqatigiinni katersuutsitsisut

# INUIT ATAQATIGIIT

## Inatsisartuni



pisariaqartikkatsigit. Qanortoq pitsaasumik qanilaartumillu sulinerput anguneqarili, nunarput inuiaqatigiillu nunatsinniittut pillugit suleqatigiinniarta.